וילחם בישראל וישב ממנו שבי׃ וידר ישראל
נדר ליהוה ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בידי
והחרמתי את עריהם׃ וישמע יהוה בקול ישראל
ויתן את הכנעני ויחרם אתהם ואת עריהם ויקרא
שם המקום חרמה׃ ויסעו מהר ההר דרך
ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם
בדרך׃ וידבר העם באלהים ובמשה למה
העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם
ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל׃ וישלח
יהוה בעם את הנחשים השרפים וינשכו את
העם וימת עם רב מישראל׃ ויבא העם אל
משה ויאמרו חטאנו כי דברנו ביהוה ובך
התפלל אל יהוה ויסר מעלינו את הנחש
ויתפלל משה בעד העם׃ ויאמר יהוה אל
משה עשה לך שרף ושים אתו על נס והיה
כל הנשוך וראה אתו וחי׃ ויעש משה נחש
נחשת וישמהו על הנס והיה אם נשך הנחש
את איש והביט אל נחש הנחשת וחי׃ ויסעו
בני ישראל ויחנו באבת׃ ויסעו מאבת ויחנו
בעיי העברים במדבר אשר על פני מואב
ממזרח השמש׃ משם נסעו ויחנו בנחל זרד׃
משם נסעו ויחנו מעבר ארנון אשר במדבר
היצא מגבל האמרי כי ארנון גבול מואב בין
מואב ובין האמרי׃ על כן יאמר בספר
מלחמת יהוה את והב בסופה ואת הנחלים

ושמע כנענאה מלכא
דערד דיתיב בדרומא ארי אתא
ישראל אורח מאלליא ואגיח
קרבא בישראל ושבא מנה שביא׃
וקיים ישראל קיים קדם יי ואמר
אם ממסר תמסר ית עמא הדין
בידי ואגמר ית קרויהון׃ וקביל יי
צלותיה דישראל ומסר ית כנענאה
וגמר יתהון וית קרויהון וקרא
שמיה דאתרא חרמה׃
ונטלו מהור טורא אורח ימא דסוף
לאקפא ית ארעא דאדום ועקת
נפשא דעמא באורחא׃ ואתרעם
עמא במימרא דיי ועם משה נצו
למה אסיקתונא ממצ׳ לממת
במדברא ארי לית לחמא ולית מיא
ונפשנא עקת במנא הדין דמיכליה
קליל׃ וגרי יי בעמא ית חיון קלן
ונכיתו ית עמא ומית עם סגי
מישראל׃ ואתא עמא לות משה ואמרו
חבנא ארי אתרעמנא קדם יי
ועמך נצינא צלי קדם יי ויעדי
מיננא ית חויא וצלי משה על
עמא׃ ואמר יי למשה עביד לך
קליא ושוי יתיה על את ויהי כל
דאתנכית ויחזי יתיה ויתקיים׃
ועבד משה חויא דנחשא ושויה
על את והוי כד נכית חויא ית גברא
ומסתכל בחויא דנחשא ומתקיים׃
ונטלו בני ישראל ושרו באבות׃
ונטלו מאבות ושרו במגזת עבראי
במדברא די על אפי מואב ממדנח
שמשא׃ מתמן נטלו ושרו בנחלא
דזרד׃ מתמן נטלו ושרו מעברא
דארנון די במדברא דנפיק מתחום
אמוראה ארי ארנון תחום מואב
בין מואב ובין אמוראה׃ על כן

כשנה ראו ישר׳ לבושיהם
כלבושי עמלקים ולשונם לשון
כנען אמרו נתפלל סתם אם נתן
תתן את העם הזה בידי׃ דרך
האתרים׳ דרך הנגב שהלכו בה
המרגלים שנ׳ ויעלו בנגב׳ שכן
חזרו לקדש ששם שלחו
המרגלים׳ ת״א׳ דבר אחר דרך
האתרים׳ דרך התייר הגדול הנוסע
לפניהם דרך שלשת ימים לתור
מנוחה׃ וישב ממנו שבי׃ אינה
אלא שפחה אחת׃ והחרמתי׃
אקדיש שללם לגבוה׃ ויחרם
אתהם׳ הריגה׃ ואת עריהם׃
חרמי גבוה׃ דרך ים סוף׳ כיון שמת
אהרן ובאת עליהם מלחמה זו חזרו
לאחוריהם׳ דרך ים סוף׳ הוא
הדרך שחזרו להם כשנגזרה עליהם
גזירת מרגלים ופנו והוחזרו דרך
ים סוף׳ וכיון חזרו לאחוריהם
שמנה מסעות ט״ו בני ישר׳ נסעו
מב׳ בני יעקן מוסר׳ שם מת אהרן
וכי במוסרה מת והלא בהר ההר
מת׳ אלא שם חזרו ונתאבלו עליו
והספידוהו כאילו הוא בפניהם׳
ויצאו וחזרו במסעותיהם
שמנה מסעות ממוסרה עד הר
ההר׃ לסבב א״א׳ אדום׳ שלא
נתנם לעבור בארצו׃ ותקצר
נפש העם בדרך׃ בטורח הדרך
טורח הדרך הוקשה להם׳ אמרו
עכשיו היינו קרובים ליכנס לארץ
ואנו חוזרים לאחורינו כך חזרו
אבותינו ונשתהו שלשים ושמנה
שנה עד היום׳ לפיכך קצרה
נפשם בעינוי הדרך בלשון לעז
אנקרוטלר ולא יתכן לו ותקצר
נפש העם בהליכת הדרך ולא
פירש בו במה קצרה׳ שכל מקום
שנאמר קוצר נפש במקרא
מפורש שם במה קצרה׳ כגן
ותקצר נפשי בהם׳ ותקצר
נפשו בעמל ישר׳׃ כל דבר
הקשה על האדם נופל לשון
קוצר נפש׳ כאדם שהטורח

בא עליו שאין דעתו רחבה לקבל אותו
הדבר ואין לו מקום בתוך לבו לגור שם
אותו הצער׳ ובדבר המוטריח הוא נופל
לשון גדל שגדל הוא ומכביד על האדם כגון
וגם נפשם בחלה בי׳ גדלה עלי׳ ויגדלה מחול
כללו של פירוש כל לשון קוצר נפש במקר׳
לשון אין לי כח לסבלו הוא׳ שאין הדעת
סובלתו׃ באלהים ובמשה׳ השוו עבד לאדון׳
למה העליתנו שניהם שוים׳
ונפשנו קצה׳ הלשון קיצר׳
נפשו ומאוס׳ אנקרישטלט
בלחם הקלקל׳ לפי שהמן
נבלע באיברים קראוהו
קלוקל׳ אמרו עתיד המן הזה שיתפח

במעינו כלום ילוד אשה שמכניס
ואינו מוציא׃ את הנחשים השרפים׳ ששור׳
ששורפים האדם בארס שניהם׳ וישכו את
העם׳ יבא נחש שלקה על הוצאת דבה ויפרע
ממוציאי דבה׳ יבא נחש שכל המינים נטעמין לו
טעם אחד ויפרע מכפויי טובה שדבר אחד
משתנה להם לכמה טעמים׳ ויסר מעלינו את
הנחש׳
ויתפלל משה מכאן למי
שמבקשין ממנו מחילה שלא
יהא אכזרי מלמחול׃ על
נס׳ על כלונס פירטיא
כלונס וכן כנס על הגבעה׳ ארים נסי׳ ושאו
נס׳ ולפי שהוא גבוה לאות לראייה קוראהו
נס׳ כל הנשוך׳ אפילו כלב או חמור נושכו
היה ניזוק והולך אלא שנשיכת הנחש

השחיתה ממהרת להמית לכך נאמ׳ כאן וראה
ראייה בעלמא׳ ובנשיכת הנחש נאמר והביט
והיה אם נשך הנחש את איש והביט וגו׳
שלא היה ממהר להמית׳ ולא היה מביט בו
בכוונה׳ ואמרו רבותינו וכי נחש ממית או נחש מחיה
אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה
ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים
ואם לאו היו נימוקין׃ נחש נחשת׳ לא
נא׳ לו לעשותו של נחשת׳ אלא אמר משה הקב״ה
קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת׳ לשון נופל על לשון׃
בעיי העברים׳ לא ידעתי למה נקרא עיים ועי׳
לשון חורבה הוא דבר הנרוש במטאטא יעים
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ועברו את של זרד הימים אשר הלכנו מקדש ברנע
עד אשר עברנו את נחל זרד שלשים ושמונה שנה׃
העברים דרך מעבר העוברים שם את ההר נבו אל
ארץ כנען שהוא מפסיק בין מואב לארץ ישר׳
על פני מואב ממזרח השמש׳ במזרחה של
ארץ מואב׃ מעבר ארנון׳ סבבו ארץ מואב
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

מואב ויחנו בעבר ארנון ולא באו בגבול מואב כי ארנון גבול מואב׃ וישלח ישראל מלאכים אל סיחון מלך האמרי מלך חשבון ויאמר לו ישראל נעברה
נא בארצך עד מקומי׃ ולא האמין סיחון את ישראל עבר בגבלו ויאסף סיחון את כל עמו ויחנו ביהצה וילחם עם ישראל׃ ויתן יהוה אלהי ישראל